

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta
14.12.2017

Suomen tuettava vahvaa EU-aluepolitiikkaa (koheesiopolitiikkaa) ja tavoiteltava korkeaa saantoa

Suomen kantaa EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan on linjattu pala kerrallaan kuluvan vuoden aikana mm. valtioneuvoston eduskunnalle antamissa E-kirjeissä, TEM:n muistioissa sekä 28.11.2017 päivätyssä valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa 2018.

Suomen kantana on tavoitella suhteellisesti korkeampaa alue- ja rakennepolitiikan saantoa. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat pitävät johdonmukaisena, että Suomen kanta koheesiopolitiikan tarpeen vähenemisestä on EU-vaikuttamisstrategiassa täsmennetty tarkoittamaan nykykriteerien puitteissa BKT-tasoltaan köyhimpien alueiden koheesiotuen tarpeen vähenemistä tulevalla rahoituskaudella.

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta korostaa, että Suomen nettomaksuasemaa voidaan ja pitää parantaa Suomen saantoa kasvattamalla, ei vain EU-budjettia leikkaamalla. Alue- ja rakennepolitiikan keinoin voidaan parantaa myös valmiuksia EU:n muun rahoituksen hyödyntämiseen. ***Suomen tulee asettaa alue- ja rakennepolitiikan neuvottelutavoitteensa siten, että Suomessa maakuntien rakennerahastosaanto ei ainakaan alene nykyisestä.***

Aluelähtöistä ja vaikuttavaa aluepolitiikkaa - maakuntaudistus luo hyvät edellytykset

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan mielestä ***Suomen tulee tavoitella koheesiopolitiikan ulottamista EU:n kaikille alueille. Tämä edellyttää EU:lta vahvaa ja aluelähtöistä koheesiopolitiikkaa, jonka kohdentamisessa huomioidaan aiempaa enemmän kehittyneiden maiden sisäiset kehityserot.*** Suomella on aluelähtöiseen ja vaikuttavaan alue- ja rakennepolitiikkaan entistä paremmat mahdollisuudet maakuntaudistuksen myötä. ***Sen sijaan, että Suomi korostaa toimivaltaisten ministeriöiden roolia koheesiopolitiikan yksityiskohtaisessa linjaamisessa, Suomen tulee vahvasti nostaa näkyviin maakuntaudistus, joka mahdollistaa EU-rahoituksen vaikuttavamman kytkennän aluelähtöiseen kehittämiseen sekä eri rahastojen ja kansallisten toimien integroidun toimeenpanon.*** EU myös edellyttää jäsenmailta tämän kaltaisia rakenteellisia uudistuksia.

Sekä EU-komissio linjauksissaan että OECD Euroopan pohjoisten alueiden tutkimuksessaan korostavat EU:n koheesiorahoituksen kytkemistä aluelähtöiseen aluekehittämiseen, jotta rahoituksen vaikuttavuus parane.

Alue- ja rakennepolitiikkaa uudistettava Euroopan kilpailukykyä, kasvua ja työllisyyttä tukevalla tavalla

Alue- ja rakennepolitiikka on EU:n keskeinen taloudellisen kasvun instrumentti, minkä myös komission lokakuussa julkistama 7. koheesioraportti vahvistaa. Suomen tavoitteet koheesiopolitiikan uudistamisesta talouskasvua ja työllisyyttä tukevaan suuntaan, infrastruktuurin vähentäminen, sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventäminen sekä omavaraisuuden kasvattaminen ovat hyviä tavoitteita.

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta katsoo, että Suomen tulee kirjata kantansa yksiselitteisesti ja selkeästi: rahoituksen saannon painopistettä tulee siirtää suurimmilta nettosaajilta nettomaksajamaiden suuntaan vähentämällä koheesiomaiden perinteisiä infrastruktuureita, omavaraisuudesta tulee kasvattaa korkeimman tukitason koheesiomaissa, ja hallinnollista taakkaa keventää asiansa hyvin hoitavissa jäsenmaissa. Kun Suomi tavoittelee EU-budjetin alentamista Brexitin seurauksena, tämä tulee kytkeä

em. tavalla toteutettavaan EU:n budjettirakenteen uudistukseen. Neuvottelukunta pitää hyvänä Suomen tavoitetta yksittäisille jäsenmaille myönnettyjen jäsenmaksualennusten purkamiseen.

Itä- ja Pohjois-Suomen kehityspotentiaali käyttöön ja erityishaasteet huomioon

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta pitää oikeana Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutuksen erityisaseman turvaamista sekä Itämeren, arktisuuden ja Venäjän raja-alueen huomioimista rahoituksessa.

Neuvottelukunta korostaa, että kun pohjoisten alueiden geopoliittinen ja taloudellinen merkitys Euroopassa kasvaa, alue- ja rakennepolitiikkaa tulee fokusoida entistä vahvemmin tukemaan pohjoisten alueiden kehityspotentiaalin hyödyntämistä ja EU:n sisäisen ja ulkoisen saavutettavuuden parantamista.

OECD on tehnyt tutkimuksen Euroopan pohjoisten alueiden eli Itä- ja Pohjois-Suomen, Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kehityspotentiaalista ja –haasteista. Maaliskuussa 2017 julkaistu tutkimus korostaa mm. luonnonvarojen ja luontoarvojen kestävä hyödyntämisen, arktisuuden, osaamisen, toimivien rakenteiden ja Venäjä-yhteistyön tarjoamaa kehityspotentiaalia koko Euroopan taloudelle ja myös Euroopan ilmastotavoitteiden saavuttamiselle. OECD toteaa koheesiopolitiikan keinojen, kuten älykkään erikoistumisen, sopivan juuri tämän kaltaisille alueille, joilla se tuottaa parhaiten tuloksia. Erityisen merkittäväksi unionin koheesiopolitiikan keinojen kohdentamisen Suomessa näille alueille tekee se, että esimerkiksi kotimainen innovaatorahoitus keskittyy entistä selvemmin pääkaupunkiseudulle ja muille suuremmille keskusseuduille.

Maakuntien toteuttaman rajayhteistyön ja arktisen ulottuvuuden tulee näkyä aikaisempaa vahvemmin tulevassa koheesiopolitiikassa. Ulko- ja sisärajayhteistyön vahvistamisen tavoite on tärkeä Suomelle, jolla on EU-maista pisin ulkoraja Venäjän kanssa.

Maahanmuuton lisäkustannuksia ei pidä sisällyttää koheesiopolitiikkaan

Suomi on tukenut uusien kustannuserien, kuten maahanmuuton, puolustusyhteistyön ja laajemminkin turvallisuuskysymysten sisällyttämistä EU:n budjettiin. ***Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta ei kannata maahanmuuton lisäkustannuksia nykyistä laajemmin kirjattavaksi koheesiopolitiikan sisälle eikä maahanmuuton ottamista rahoituksen allokointikriteeriksi.*** Sen sijaan jäsenmaiden tulee kantaa vastuunsa maahanmuuttajien kotouttamisesta, ja tähän tulee jatkossakin voida käyttää myös alue- ja rakennepolitiikan keinoja ja rahoitusta.

Neuvottelukunta muistuttaa, että vahva, kaikille alueille kohdistuva koheesiopolitiikka on myös väline Euroopan alueellisen koheesion eli alueellisen yhteisyyden sekä yhteisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Neuvottelukunta muistuttaa myös, että Suomella on puheenjohtajuuskaudellaan vuonna 2019 erinomainen mahdollisuus tehdä Suomen eri alueiden oloja ja kehityspotentiaalia näkyväksi Euroopan unionissa. Neuvottelukunta esittää, että Suomi aiemmasta linjauksestaan poiketen järjestää puheenjohtajuuskauden kokouksia eri puolilla maata.